

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF THE STATE ENTERPRISES OF UKRAINE IN THE MODERN ECONOMIC CONDITIONS

У статті досліджено державні підприємства України та зміни, що відбулися з часів незалежності, виявлено проблеми, які перешкоджають позитивним результатам їх функціонування та розвитку. Розглянуто стан державних підприємств України на прикладі Львівського казенного експериментального підприємства засобів пересування і протезування. Проаналізовано склад, структуру та ефективність використання ресурсів, витрати, фінансові результати та показники рентабельності діяльності підприємства. Наголошено на важливості та необхідності розвитку й функціонування державних підприємств України в сучасних економічних умовах та вдосконалення законодавства про державні підприємства. Запропоновано шляхи вирішення проблем функціонування державних підприємств в економіці України, що можуть бути враховані в концепції реформування державного сектору національної економіки. Обґрунтовано перспективи розвитку державних підприємств України з урахуванням різних факторів впливу на їх стан.

Ключові слова: держава, державне підприємство, рентабельність, фінансові результати, функціонування підприємства.

В статье исследованы государственные предприятия Украины и изменения, про-

изошедшие со времен независимости, выявлены проблемы, которые препятствуют положительным результатам их функционирования и развития. Рассмотрено состояние государственных предприятий Украины на примере Львовского казенного экспериментального предприятия средств передвижения и протезирования. Проанализированы состав, структура и эффективность использования ресурсов, расходы, финансовые результаты и показатели рентабельности деятельности предприятия. Сделан акцент на важности и необходимости развития и функционирования государственных предприятий Украины в современных экономических условиях и совершенствования законодательства о государственных предприятиях. Предложены пути решения проблем функционирования государственных предприятий в экономике Украины, которые могут быть учтены в концепции реформирования государственного сектора национальной экономики. Обоснованы перспективы развития государственных предприятий Украины с учетом различных факторов влияния на их состояние.

Ключевые слова: государство, государственное предприятие, рентабельность, финансовые результаты, функционирование предприятия.

УДК 338.2

<https://doi.org/10.32843/infrastructure34-29>

Смолінська С.Д.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри державних
та місцевих фінансів
Львівський національний університет
імені Івана Франка

Джиговська Л.І.

студентка
Львівський національний університет
імені Івана Франка

In the article, the state enterprises of Ukraine and the changes that have taken place since independence have been investigated, and problems have been identified that impede the positive results of their functioning and development. The state of state enterprises of Ukraine is considered, on the example of the Lviv state-owned experimental enterprise of means of transport and prosthetics. The structure, structure and efficiency of the use of resources, expenses, financial results and indicators of profitability of activity of the enterprise are analyzed. The importance and necessity of development and functioning of state enterprises of Ukraine in the modern economic conditions and improvement of the legislation on state enterprises are emphasized. Since Ukraine's transition to a market economy that is accompanied by deregulation and privatization, interest in the functioning of public enterprises in the new economic environment weakened. The fact that the efficiency of these companies has been reduced significantly has been neglected. Practice shows that in terms of management organization, they are significantly inferior to the entities of alternative forms of ownership. At the same time, overseas experience shows that in a developed market economy, state-owned enterprises play a significant role in social development, and in terms of returns, they do not lag behind the bulk of corporations and firms of other forms of ownership. The ways of solving the problems of functioning of state enterprises in the Ukrainian economy that can be taken into account in the concept of reforming the state sector of the national economy are proposed. The prospects of development of state enterprises of Ukraine, having regard to various factors of influence on their condition, are grounded. Today, the public sector is an important element of a market economy and a condition for successful development of modern society. In combination with other means, state-owned enterprises are used as a tool for regulating the economy, because using state public enterprises solve many economic and social problems associated with addressing key national issues.

Key words: state, state enterprise, profitability, financial results, functioning of the enterprise.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших завдань на сучасному етапі реформування національної економіки України є визначення сучасного стану та перспектив розвитку державних підприємств. Істотні зміни, що відбулися останніми роками у світовій економіці у зв'язку з інтернаціоналізацією ринків та посиленням процесів глобалізації, з одного боку, та несприятлива макроекономічна ситуація на тлі політичної нестабільності, з іншого боку, висувають перед національною економікою питання підвищення її конкурентоспроможності та забезпечення високих темпів економічного зростання.

Водночас дослідження перспектив розвитку державних підприємств говорить про наявність

низки головних ризиків для їх стабільності та сталого розвитку, серед яких слід відзначити структурні диспропорції, недосконалу конкурентну політику, недостатнє бюджетне забезпечення, які стримують розвиток підприємств та загалом звужують можливості для стимулювання економіки України.

Отже, виділена проблема дослідження сучасного стану та перспектив розвитку державних підприємств має досить важливе практичне й теоретичне значення, є актуальною на сучасному етапі розвитку в Україні, адже ефективно функціонування підприємств державного сектору економіки забезпечує повноцінне виконання державою своїх функцій, що мають загальнонаціональне

та стратегічне значення для економіки й безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню стану державних підприємств присвячено чимало наукових праць, багато аспектів цієї теми вивчено науковцями. Проте саме проблеми функціонування є недостатньо дослідженими сьогодні. Серед науковців цій проблематиці приділяли увагу Н.В. Петришина, Г.Я. Аніловська, В.І. Щербина, С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження розвитку та функціонування державних підприємств України, обґрунтування шляхів вирішення проблем удосконалення державних підприємств в економіці України та перспектив їх розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Відповідно до Господарського кодексу України державними підприємствами є підприємства, що діють на основі державної власності. Визначення «державне» вказує на те, що це підприємство має особливості правового становища порівняно з недержавними підприємствами. Ці особливості обумовлені способом відмежування функцій власника від функцій управління майном в державному підприємстві [1].

Державні підприємства – це підприємства, фірми, компанії, які перебувають у державній власності, а їх соціально-економічна природа визначається наявним типом економічної системи (передусім, відносинами власності на засоби виробництва) і характером політичної влади, соціальних, правових, ідеологічних відносин. У політекономічному контексті вони виражають відносини економічної власності між державою (представленою менеджерами цих підприємств), найманими працівниками та іншими суб'єктами щодо привласнення необхідного й додаткового продуктів у всіх сферах суспільного відтворення [2].

Держава, як визначено у Цивільному кодексі України, діє у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин, може створювати юридичні особи публічного права (державні підприємства, навчальні заклади тощо) у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України та законом [3].

З прийняттям Господарського кодексу Закон України «Про підприємства в Україні», який регулював правові основи діяльності державних підприємств, втратив чинність [4].

Нині деякі питання статусу та діяльності державних підприємств регулюються Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, статтею 4 Закону України «Про підприємство», Законом України «Про приватизацію державного і комунального майна», Законом України «Про управління об'єктами державної власності» тощо [4].

Однак сьогодні законодавство схематично окреслює коло повноважень органу управління державного унітарного підприємства (керівника), при цьому ці норми не зосереджені в одному системному акті, а розпорошені у великій кількості правових актах. Недостатньо врегульовано діяльність державних комерційних та казенних підприємств, відсутній чіткий порядок створення державних комерційних та казенних підприємств, управління ними [4].

Така розпорошеність норм законодавства, які регулюють діяльність державних підприємств, ускладнює діяльність цих підприємств, що може приводити до певних зловживань під час управління підприємством та його майном [4].

Станом на 2019 рік в Україні налічуються 3 789 державних підприємств у різних галузях економіки, з яких 1 829 діючих державних підприємств (55%) та 1 511 не працюючих (45%). Держава є найбільшим роботодавцем в Україні оскільки має 0,9 млн. працевлаштованих громадян. Їх сукупні активи становлять 985,37 млрд. грн., проте за результатами 2018 року їх сукупний чистий збиток становив 130,91 млрд. грн. (рентабельність активів складає 13,3%) [5].

Прозорість є одним із головних принципів корпоративного управління державних підприємств у світі. Україна, підписавши Угоду про Асоціацію з ЄС, зобов'язалась підвищити прозорість та конкурентоспроможність у галузі державних закупівель (забезпечити проведення закупівель на конкурсній основі та гарантувати доступ до інформації щодо державних закупівель, зокрема, для державних підприємств), підвищити рівень боротьби з корупцією, впроваджувати політику зміцнення корпоративного управління [6].

В цьому контексті Індекс прозорості державних компаній стає своєрідним інструментом не тільки виміру прозорості державних компаній, але й формування корпоративної політики прозорості. Задля забезпечення більшої прозорості державних підприємств Міністерство економічного розвитку і торгівлі України рекомендує державним компаніям (відповідно до Методичних рекомендацій щодо забезпечення прозорості та діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, затверджених Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 11 лютого 2015 року № 116), оприлюднювати таку інформацію, як цілі та завдання компанії; результати фінансово-господарської діяльності (ліквідність, прибутковість, ефективність використання майна та їх зміни протягом трьох років; нарахування та перерахування дивідендів, чистого прибутку до бюджету відповідно до законодавства); результати діяльності; інформація стосовно закупівель та інвестицій; середньомісячна заробітна плата працівників, зокрема керівництва, заборгованість по заробітній платі [6].

Львівське казенне експериментальне підприємство засобів пересування і протезування засноване на державній формі власності та належить до сфери управління Міністерства соціальної політики України [7].

Свою діяльність підприємство здійснює на основі статуту, відповідно до якого воно створене задля задоволення потреб населення у необхідних засобах реабілітації [7].

Вузькою спеціалізацією підприємства є виготовлення крісел колісних (колясок) для осіб з інвалідністю, які користуються попитом у користувачів, окремі з яких визнані одними з кращих за технічними характеристиками [7].

Підприємство спеціалізується на виготовленні протезно-ортопедичних виробів (протези верхніх та нижніх кінцівок, апарати, тютори, корсети, дрібні протезні вироби), ортопедичного взуття й крісел колісних (колясок) для осіб з інвалідністю. Протезно-ортопедичними виробами та ортопедичним взуттям підприємство забезпечує осіб з інвалідністю п'яти областей західного регіону України (Львівської, Закарпатської, Волинської, Рівненської, Івано-Франківської), а кріслами колісними (колясками) – осіб з інвалідністю всієї України [7].

Під фінансовим станом підприємства розуміють ступінь забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності, а також своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. У ньому знаходять відображення у вартісній формі загальні результати роботи підприємства з управління фінансовими ресурсами. Велике значення для стійкого фінансового забезпечення підприємства має власний капітал. Чим більше частка власного капіталу й менше частка позикового, тим менше фінансовий ризик, який має підприємство. Однак, як показує практика, ефективність використання позикового капіталу вище, ніж ефективність використання власного [8].

Це пояснюється низкою причин. Позикові кошти беруться з визначеною метою, а сам факт отримання позикових коштів стимулює позичальника до досягнення своєї мети й повернення боргу; позикові кошти беруться під певний відсоток, що ще більше підвищує відповідальність перед кредитором за повернення боргу; юридичне оформлення документів про строковість надання позичених коштів означає юридичну та матеріальну відповідальність за їх повернення [8].

Середньооблікова чисельність штатних працівників на підприємстві за 2018 рік становить 190 осіб, стаціонару – 16 осіб. Разом маємо 206 осіб.

Дохід від реалізації продукції (товарів, послуг) у 2018 році склав 57 333 тис. грн., зокрема:

– дохід від реалізації ПОВ, ортопедичного взуття склав 43 568 тис. грн.;

– дохід від реалізації інвалідних колясок склав 13 765 тис. грн.

Станом на 31 грудня 2018 року дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги становить 2 176,0 тис. грн.

Поточна кредиторська заборгованість станом на 31 грудня 2018 року становить 27 666,0 тис. грн., що включає заборгованість перед постачальниками за товари, послуги, матеріали, сировину; поточну заборгованість по розрахунках з бюджетом та з оплати праці.

Фонд оплати праці по підприємству за 2018 рік склав 21 100 тис. грн.

Середньомісячна заробітна плата за 2018 рік становила 6 617 грн.

Аналізуючи фінансовий стан ЛКЕПЗПіП, можемо зробити такі висновки:

– основні засоби є сильно зношеними, а оновлення фондів практично не відбувається;

– фінансовий стан та фінансова стійкість підприємства є незадовільними та відповідають передкризовому стану;

– показники ліквідності підприємства свідчать про неліквідний баланс підприємства; показники ділової активності свідчать про неефективність використання активів на досліджуваному підприємстві;

– збільшення кредиторської заборгованості вказує на незадовільне та часткове фінансування підприємства.

Отже, основними заходами щодо покращення фінансового стану підприємства є:

– своєчасне фінансування та надходження коштів на протезно-ортопедичні вироби, ортопедичне взуття та крісла колісні;

– збільшення обсягів виробництва, що приведе до зменшення собівартості продукції, збільшення обігових коштів та зменшення кредиторської заборгованості;

– збільшення асортименту комплектуючих для власного виробництва та реалізації іншим підприємствам, впровадження нових видів продукції, яка не фінансується з бюджету;

– покращення моніторингу щодо закупівлі матеріалів та комплектуючих на основні види продукції.

Сучасна держава ставить перед державними підприємствами, крім комерційних, соціально-економічні цілі, використовуючи їх для регулювання та підвищення конкурентоздатності економіки, подолання господарських диспропорцій та підтримки зайнятості. Ці завдання взаємопов'язані. Виконання комерційних завдань забезпечує виконання завдань загальнонаціональних, оскільки для їх здійснення потрібні як фінансові, так і матеріальні ресурси. Отже, лише збалансованість цих

завдань може сприяти підвищенню ефективного функціонування державних підприємств в умовах ринкової економіки [9].

Чинна система управління державними підприємствами в Україні довела свою неадекватність. Останніми роками в Україні визнається той факт, що саме держава здатна приймати довгострокові, стратегічні рішення в умовах економічної нестабільності. Практика також показує, що ефективна реалізація функцій, покладених на державу, є можливою лише за наявності адекватної системи державного регулювання та управління державними підприємствами. Конкретне вжиття заходів державного регулювання визначається завданнями розвитку економіки країни у відповідний період і тривалістю здійснення економічних перетворень [10].

Результати діяльності державних підприємств обумовили низку таких проблем:

- реалізація схем тіншової приватизації державного майна під прикриттям державних (національних) акціонерних та холдингових компаній;
- передача державних пакетів акцій частини підприємств, включених до переліку об'єктів права державної власності, які не підлягають приватизації, до складу державних акціонерних та холдингових компаній;
- відсутність кваліфікованості членів правління державними підприємствами, які є державними службовцями;
- слабкий внутрішній контроль на підприємствах;
- відсутність типової корпоративної структури та цілей діяльності;
- громіздка бюрократична процедура затвердження фінансових планів державних підприємств;
- штучне зменшення частки держави в переданих керівництвом низки акціонерних та холдингових компаній в управління державних пакетів акцій;
- порушення фінансової та податкової дисципліни;
- обмежена інформація про діяльність державних підприємств як для суспільства, так і для акціонерів;
- відсутність перевірки державних підприємств зовнішніми аудиторами;
- не налагоджена належним чином позовна робота підприємств щодо стягнення дебіторської заборгованості тощо [2].

Результати діяльності державних підприємств та наявність вищезазначених проблем обумовили необхідність проведення реформ державних підприємств, які передбачають встановлення чітких бізнес-цілей, підвищення якості управління, забезпечення прозорості державних підприємств.

Висновки з проведеного дослідження. Шляхами вирішення вищезазначених проблем функціонування вітчизняних державних підприємств мають стати:

- визначення конкретної частки державного майна та посилення контролю за її використанням;
 - вирішення питання доцільності функціонування непрацюючих підприємств шляхом проведення аналізу результатів роботи збиткових державних підприємств та акціонерних товариств, у статутних фондах яких державна частка перевищує 50%, а також встановлення причин їх збитковості; розроблення та прийняття Державної програми приватизації, яка би містила прозорі та ефективні способи продажу об'єктів різних груп;
 - введення системи мотивації менеджменту державних підприємств за результати роботи;
 - проведення на державних підприємствах перевірок кваліфікованими та неупередженими аудиторами;
 - здійснення інвентаризації майна, що перебуває у державних компаніях, та оцінювання його ринкової вартості;
 - визначення чітких та обґрунтованих критеріїв віднесення підприємств до таких, що не підлягають приватизації;
 - вжиття заходів щодо подолання дебіторської заборгованості компаній та відшкодування збитків державі за неповерненими кредитами;
 - розроблення та законодавче закріплення показників ефективності державних підприємств, що працюють у ринкових умовах, до яких, крім суто фінансових показників, мають входити показники, що дають змогу оцінити ступінь досягнення поставлених суспільних цілей;
 - розроблення державними підприємствами власних сайтів, де має міститися інформація щодо бізнес-цілей, стратегії розвитку та звіти стосовно результатів їх досягнення (зокрема, нефінансові звіти); викладатись інформація, яку вимагає законодавство (фінансові звіти, антикорупційна політика тощо), та інформація щодо основних нефінансових показників, зокрема прав людини, трудових відносин, середнього розміру заробітної плати, заборгованості з виплати заробітної плати, відносин з громадою;
 - впровадження на державних підприємствах стратегічного планування;
 - розроблення заходів з охорони довкілля та проведення ефективної екологічної політики підприємства, оскільки більшість державних підприємств належить до галузей електроенергетики, транспорту, хімічної промисловості, машинобудування тощо.
- На сучасному етапі розвитку нашої країни державне регулювання діяльності підприємств доцільно здійснювати за допомогою бюджетної

політики. В Україні підтримка підприємств за рахунок бюджетних асигнувань може здійснюватися через бюджет розвитку. Для ефективної державної підтримки підприємств засобами бюджетної політики доцільно використовувати такі механізми, як бюджетні дотації, бюджетне кредитування, державне замовлення, урядові гарантії, пільгове оподаткування. Сьогодні найбільш ефективною формою державної підтримки підприємств є бюджетне кредитування. До його основних переваг можна віднести практику їх надання на умовах платності та обов'язкового повернення, що стимулює підприємства до ефективного використання запозичених коштів. Водночас наведені переваги реалізуються лише за певних умов, таких як забезпечення реальної відповідальності підприємств-позичальників; контроль уповноважених органів державної влади за цільовим використанням коштів кредиту; наявність ефективної системи повернення кредитів, тобто забезпечення принципу платності.

В процесі регулювання та підтримки діяльності державних підприємств потрібно широко використовувати механізм державних замовлень. Державні замовлення доцільно використовувати за умов високого рівня конкуренції між потенційними постачальниками (підрядниками) та адекватного відображення інтересів споживачів у контрактах.

Головними засадами формування системи державної підтримки підприємств повинні стати:

- забезпечення захисту діяльності підприємств шляхом створення сприятливих соціально-політичних, економічних, правових передумов реалізації інтересів підприємств;
- розширення інфраструктури підтримки підприємств шляхом створення бізнес-інкубаторів, інформаційних центрів, центрів перепідготовки;
- подальша диференціація систем оподаткування підприємств з урахуванням галузевих особливостей ведення бізнесу.

Доцільно було би також розробити та запровадити окрему фінансову звітність для державних підприємств, що забезпечують задоволення соціальних потреб, яка зробить прозорим цільове використання державних коштів та охарактеризує корисність їхньої роботи для громади. Оприлюднення такої звітності засвідчить чесність та порядність дій держави, покладе край або принаймні ускладнить корупцію та зловживання з боку чиновників. Інакше кажучи, управління державним майном має здійснюватися публічно із застосуванням прозорих процедур. Витрати на контроль з боку органів влади за державними підприємствами не повинні перевищувати фінансовий ефект їхньої діяльності. Тільки в такому разі можна буде говорити про високоякісну організацію управління державними підприємствами.

Отже, сьогодні державним підприємствам розраховувати на підтримку не доводиться. Замість

виваженої політики ефективного управління посилюється податковий тиск на них, що може стати гальмом в їхньому розвитку. Утворюється зачароване коло: щоби держава надала допомогу своїм підприємствам, вони повинні сплатити їй певні кошти, які до того ж йдуть не на розвиток, а на споживання. Варто зазначити, що із застосуванням зарубіжного досвіду треба враховувати специфіку нинішньої економічної ситуації в Україні, інакше механічне копіювання чужої практики може тільки зашкодити. Звичайно, необхідно розробити такі механізми, які змусять усіх суб'єктів господарювання додержуватися вимог чинних нормативно-правових актів, піднесуть рівень виконавчої дисципліни.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Господарський кодекс України / Верховна Рада України. 2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення: 16.08.2019).
2. Петришина Н.В. Державні підприємства України: проблеми функціонування та шляхи їх вирішення. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2015. № 30. С. 73–79.
3. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України. 2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення: 16.08.2019).
4. Нормативно-правова база Міністерства юстиції / Міністерство юстиції України. 2018. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_8352 (дата звернення: 16.08.2019).
5. Звіти Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 2018 року / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2019. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 30.08.2019).
6. Про затвердження методичних рекомендацій щодо забезпечення прозорості і діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 11 лютого 2015 року № 116 / Міністерство економічного розвитку та торгівлі України. 2015. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=03a54309-5c16-447f-af0f-661331c37ecb> (дата звернення: 30.08.2019).
7. Офіційний сайт ЛКЕПЗПіП / Львівське казенне експериментальне підприємство засобів пересування і протезування. 2019. URL: <http://protez.com.ua/protezy-information.html> (дата звернення: 21.08.2019).
8. Фінанси різних форм бізнесу / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». 2015. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream> (дата звернення: 28.08.2019).
9. Єщенко П.С., Кваснюк Б.Є., Бірюков О.А. Нова модель держави. Слов'янськ: Печатний двір, 2012. 142 с.
10. Щербина В.І. Організація управління державними підприємствами: стан та перспективи. *Вісник Кременчуцького державного політехнічного університету*. 2016. № 6. С. 1–5.

REFERENCES:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2019) *Hospodarskyi Kodeks Ukrainy* [Economic Code of Ukraine], Kyiv : Verkhovna Rada of Ukraine (accessed: 16 August 2019).
2. Petrishina N.V. (2015) *Derzhavni pidpriemstva Ukrainy: problemy funktsionuvannia ta shliakhy yikh vyrishennia* [State-owned enterprises of Ukraine: problems of functioning and ways of their solution]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriia 18 : Ekonomika i pravo* [Scientific journal of MP Dragomanov NPU. Series 18: Economics and Law], vol. 30, pp. 73–79.
3. Verkhovna Rada of Ukraine (2019) *Tsyvilnyi Kodeks Ukrainy* [The Civil Code of Ukraine], Kyiv : Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (accessed: 16 August 2019).
4. Ministry of Justice of Ukraine (2018) *Normativno-pravova baza Ministerstva Yustytzii* [Legal framework of the Ministry of Justice], Kyiv : Ministry of Justice of Ukraine. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_8352 (accessed: 16 August 2019).
5. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2019) *Zvity Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy 2018 roku* [Reports of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine], Kyiv : Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. URL: <http://www.me.gov.ua> (accessed: 30 August 2019).
6. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2015) *Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy "Pro zatverdzhennia metodychnykh rekomendatsii shchodo zabezpechennia prozoro-rosti i diialnosti subiektiv hospodariuvannia derzhavnoho sektoru ekonomiky"* [Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine "On approval of methodological recommendations on ensuring transparency and activity of economic entities of the public sector of the economy"], Kyiv : Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=03a54309-5c16-447f-af0f-661331c37ecb> (accessed 30 August 2019).
7. Lviv state-owned experimental enterprise of vehicles and prosthetics (2019) *Ofitsiinyi sait LKEPZ-PIP* [The official site of the LKEPZPIP], Lviv : Lviv state-owned experimental enterprise of vehicles and prosthetics. URL: <http://protez.com.ua/protezy-information.html> (accessed: 21 August 2019).
8. State Higher Education Institution "Ukrainian Banking Academy of the National Bank of Ukraine" (2015) *Finansy riznykh form biznesu* [Finances of various forms of business], Kyiv : State Higher Education Institution "Ukrainian Banking Academy of the National Bank of Ukraine". URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream> (accessed: 28 August 2019).
9. Eshchenko P.S., Kvasnyuk B. Ye., Biryukov O.A. (2012) *Nova model derzhavy* [The new model of the state]. Slovyansk : Printing yard (in Ukrainian).
10. Shcherbina B.I. (2016) *Orhanizatsiia upravlinnia derzhavnymy pidpriemstvamy: stan ta perspektyvy* [Organization of management of state-owned enterprises: status and prospects]. *Visnyk Kremenchuts'kogo derzhavnogo politekhnichnogo universytetu* [Kremenchug State Polytechnic University], vol. 6, pp. 1–5.

Smolinska SofiaCandidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of State and Local Finances
Lviv National University of Ivan Franko**Dzhyhovska Liliia**Student
Lviv National University of Ivan Franko**DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF THE STATE ENTERPRISES OF UKRAINE
IN THE MODERN ECONOMIC CONDITIONS**

The purpose of the article. One of the most important tasks at the present stage of reforming the national economy in Ukraine is to determine the current state and prospects of development of state-owned enterprises. The significant changes that have taken place in recent years in the world economy in connection with the internationalization of markets and the strengthening of globalization processes, on the one hand, and the unfavorable macroeconomic situation against the backdrop of political instability – on the other, make the issue of enhancing its competitiveness and securing high competitiveness economic growth.

The selected problem of research of the current state and prospects of development of state-owned enterprises is of considerable practical and theoretical importance, it is relevant at the current stage of development in Ukraine, since the effective functioning of enterprises of the public sector of the economy ensures the full fulfillment of the state functions that are of national and strategic importance for the economy and state security.

Methodology. As a state-owned enterprise is one of the important elements of a market economy and a condition for successful development of modern society, this issue is studied in the writings of various scholars. In Ukraine, with the worsening economic and political situation, problems of improving the functioning of state-owned enterprises are becoming especially relevant. Effective solution of such problems contributes to further economic development and increase the level of well-being of the population.

Results. In addition to commercial, state-owned enterprises also set socio-economic goals for state-owned enterprises, using them to regulate and improve the competitiveness of the economy, to overcome economic disparities and to support employment. These tasks are interrelated. The execution of commercial tasks ensures the fulfillment of national tasks, because their implementation requires both financial and material resources. Therefore, only the balance of these tasks can contribute to improving the efficient functioning of state-owned enterprises in a market economy.

The current system of managing state-owned enterprises in Ukraine has proved incapable. In recent years, Ukraine has recognized the fact that it is the state that is capable of making long-term, strategic decisions in times of economic instability. Practice also shows that the effective implementation of the functions entrusted to the state is possible only if there is an adequate system of state regulation and management of state-owned enterprises, including.

Practical implications. Today, the most effective form of state support for enterprises is budgetary lending. Its main advantages include the practice of providing them on terms of payment and compulsory repayment, which encourages businesses to effectively use borrowed funds.

In order to regulate and support the activities of state-owned enterprises, the mechanism of state procurement should be widely used. Public procurement should be used in the context of high levels of competition between potential suppliers (contractors) and adequate representation of consumer interests in contracts.

It would also be advisable to develop and implement separate financial statements for state-owned enterprises that meet social needs, which will make the targeted use of public funds transparent and characterize the usefulness of their work to the community.

Value/originality. In our work we have considered the issues of functioning of state-owned enterprises. Analyzing the directions of improving the state of the state-owned enterprises, we face some difficulties, both on the part of the legislation and the economic and political situation in Ukraine. Challenges and problematic issues outline the prospects for further development research on the functioning of these enterprises. In particular, the possibility of using different principles of forming a system of state support for enterprises.